

EESTI POLITSEILEHT

Administratiiv-õigusline aegkiri.

Nr. 1 (159)

3. jaanuaril 1925 a.

V. aastakäik.

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.
 Tellimise hind: aastas Mk. 1000.—
 poolaastas " 500.—
 weerandaastas " 250.—
 Siseministeeriumile alluvatele asutustele ja nende
 ametnikkudele on tellimise hind:
 aastas Mk. 800.—
 poolaastas " 400.—
 weerandaastas " 200.—

Üksik number maksab Mk. 25.—

Tellimised — järgmise kuu esimesest päevast.

Awatud k. 1/29—1/23. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1.
 Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 103.

Kuulutuste hind:

1/1 lehek. Mk. 4000.—	1/4 lehek. Mk. 1000.—
1/2 " " 2000.—	1/8 " " 500.—
1/3 " " 1350.—	1/16 " " 250.—

Tunnistuste kaotuste kuulutused Mk. 100.—

Lehe eesküljel 75%0, tekstis 100%0 kallim.

Adressi muutmine 10 mk.

Adress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338.

Jooksew arwe Eesti panga Tall. osak. nr. 543.

Sisu: 1) P. Koifin, Kswatsetaw arwepidamine warustuse arwestamise alal politseiasutustes. 2) M. Morrison, Politseikorraldused okupatsiooni ajal. 3) Wõõra riigi kodanikud Greeka-
 maal. 4) E. Engelbrecht, Kuritegijate warjunimed. 5) Ametlik osa. 6) Wäljamaalt.
 7) Küsimused ja kostmised. 8) Kuulutused.

[Riigivanem J. Jaakson.

Kawatsetaw arwepidamine warustuse arwestamise alal politseiasutustes. *)

P. Kollin.

I. Üldised määrused.

1) Politsei ülemad, kui iseseiswad üksikute asutuste juhatajad, peawad selle eest hoolt kandma, et neile alluwad ametnikud ja teenijad igasuguse warustusega õigel ajal ja korralikult oleksid warustatud, mis makswate seaduste järele nendele ette nähtud.

2) Igasugune warustus, s. o. riietewalmistamiseks wäljaantaw materjaal, kaitseriistad ja laskemoon, mis politsei peawalitsuse poolt muretsetakse, antakse politsei ülematele wälja sellekohase nõudmisele järele. Nõudmise raamatud saadetakse politsei ülematele peawalitsusest wälja.

3) Politseiasutustes peetakse täielik arwepidamine, nagu III. osas tähendatud. Arwepidamise tõelikkuse ja korralikkuse eest wastutab asutuse ülem ja arwepidaja ametnik.

4) Peawalitsuse ülemale kinnitamiseks saadetakwad aktid tulewad saata kahes eksemplaaris, millest üks kinnitatult tagasi saadetakse, kuna teine eksemplaar peawalitsusele jääb.

5) Arwetest, mille järele arwestamisele kuuluw warandus ostetud, jäetakse ära kirjad wastawa raamatu dokumendiks. Arwete alguskirjad saadetakse aga iga kuu krediitide ja awanside aruandega politsei peawalitsusele üldise korra järele ja nendes tehakse kas asutuse ülema ehk wastawa arwepidaja ametniku poolt märkus asjade wastuwõtmise ja wastawasse raamatusse sissekandmise üle.

II. Materjalide wastuwõtmine ja wäljaandmine.

6) Peawalitsusest saadawa materjaali, (wälja arwatud kantselei materjaal) ja warustuse peale kirjutatakse politsei ülema poolt nõudmine, mille põhjal nõutud asjad wälja antakse. Nõudmise täiteleht täidetakse peawalitsuses ja saadetakse ühes wäljaantud asjadega nõudjale asutusele tagasi. Nõudmise täitelehe põhjal täidetakse ka nõudmise konts ja wõetakse asjad wastawas raamatus arwele.

7) Igasuguse materjaali ostmise võib sündida ainult politsei ülema korraldusel.

*) Andes ruumi käesolewale kirjutükile, loodab toimetuse, et kohapealsed politseiametnikud kawa kohta sõna wõtawad.

Kui ostetud asjade wäärtus ulatab korraga üle 10.000 marga, siis määratakse politsei ülema poolt tema wastuwõtmiseks komisjon. Komisjoni akti kinnitab politsei ülem.

8) Materjaali wäljaandmine sünnib kas politsei ülema ehk tema abi korraldusel; kantselei materjaali võib ka politsei ülema sekretäär wälja anda. Wäljaandmisel wõetakse wastuwõtjalt allkiri.

9) Kui ametnikkude ja teenijate warustus ühiselt lastakse walmistada, siis määratakse nende wastuwõtmiseks komisjon, kes selle üle akti kokku seab 3 eksemplaaris. Komisjon peab aktis konsstateerima: a) kui palju on tehtud tööde peale tarwitatud igasugust materjaali; b) kui palju on tarwitatud materjalist walmistatud riideid ja c) kas riided on wõrmikirjelduse kohaselt walmistatud ja töö korralikult tehtud wastawalt ülesseatud nõuetele. Need aktid saadetakse kinnitamiseks peawalitsuse ülemale. Üks eksemplaar sellest aktist, mis kinnitatult tagasi saadakse, jääb raamatu dokumendiks, kuna teine eksemplaar arwe juure lisatakse.

10) Kui ametnikkudele riidematerjaal walmistamata näol wälja antakse, tuleb jagamisleht kokku seada, millel wastuwõtjad ametnikud materjaali kättesaamist tõendawad. Sel korral tuleb ametnikkudele teatud tähtpäew määrata, mis ajaks kõik on kohustatud riideid laskma õmmelda, wastawalt wõrmikirjeldusele. Määratud tähtpäewal ilmuwad need ametnikud politsei ülema ehk jaoskonna ülema kantseleisse, kus selleks politsei ülema poolt määratud isik riided üle waatab.

Märkus: Et kõik ametnikud kaswu poolest ühesuurused ei ole, siis on politsei ülemal õigus nendele wäljaantawat riidematerjaali peawalitsuse poolt kindlaksmääratud normist kas vähem ehk rohkem wälja anda, materjaali saajate kaswu kohaselt, tingimisel, et üldsummas üle normi ei saa wälja antud. Jagamislehe lõpul tehakse kokkuwõte — kui mitme riide peale materjaal wälja antud, näit.: mitme palitu, kuue, pükste jne. tarwis.

11) Warustus, mis ametnikkudele wäljaandmiseks kuulub, antakse wälja järgmise kawa järele:

a) Asutustes, kus warustust saajate isikute raamat (waata p. 15) politsei ülema kantseleis peetakse — suusõnalise awal-duse järele saaja allkirja wastu warustust saajate isikute raamatus.

b) Asutustes, kus warustust saajate isikute raamat jaoskondades peetakse, antakse warustust wälja jaoskonnana ülema kirjaliku nõudmise peale wastuwõtja allkirja wastu.

12) Teenistusest lahkujatelt ametnikkudelt wõetakse riided, mille kandetähhtaeg möödumata, wastu ainult siis, kui need on puhtad ja korralikud. Jalkanõud wõiwad tagasi wõetud saada ainult siis, kui need on naturaalselt wälja antud. Kaitseriistad, laske-moon, ametmärgid ja rakmed nõutakse teenistusest lahkumise puhul tagasi.

13) Warustuse eest, mida teenistusest lahkujat ametnik soowib raha eest omandada, nõutakse temalt warustuse hind, protsentuaalselt kandmata jäänud ajale. Sellel otstarbel seatakse kokku asjade nimekiri, mis järgmisi andmeid peab sisaldama:

asjade nimetust, hinda, kandetähhtaja algust, kandmata jäänud päewade arwu ja sissenõutud summa suurust. Nimekiri, ühes sissenõutud rahaga, saadetakse politsei ülemale, kes nimekirjas olewate and-

mete waral korralduse teeb: kas maksta raha riigi sissetuleku arwele ehk siseministeeriumi krediidu uuendamise arwele. Riigi sissetuleku arwele tuleb raha maksta siis, kui see on saadud selle warustuse eest, mis oli eelmistel aastatel wälja antud, kuna seltsamal aastal wäljaantud warustuse eest saadud raha krediidu uuendamise arwele makstakse. Riigi sissetuleku arwele kantakse raha § 19 p. 3 järele „mitmesuguste waranduste müük“. Need summad tulewad tulu aruandes arwestada.

14) P. p. 12 ja 13 tähendatud toimingute üle tehakse warustust saajate isikute raamatus, lahkunud ametniku arwel, märkused asjade tagasi-saamise ehk raha äramaksmise kohta. (Järgneb.)

Siseminister K. Einbund.

Politseikorraldused okupatsiooni ajal.

M. Morrison.

Wene-Saksa wahelise Bresti rahulepingu p. 6 põhjal sai Saksamaa õiguse Eesti ja Liwimaale oma sõjawäge tuua ja siin politseiwõimu korraldada seni kui nendes maades kindel riikline korra maksuma pandud. Sellega läks meie maa walitsemise õigus lepingu kaudu Saksamaa kätte.

Okupatsioon oleks väga kergesti wõinud saada pikaajaliseks ehk koguni jäädawaks, kui näit. Saksamaa sõjas lõpuliikult oleks wõitnud. See lootus oligi kindlasti olemas ja otse sellel põhjenesid meie maal ettewõetud mitmesugused maawalitsemise wõtted ja korraldused.

Rahwuswaheline õigus (Lishti järele) waatleb okupatsiooni kui okupeerija riigi subjektiivset soowi maad jäädawalt walitsema hakata.

Okupatsiooni kohta käiwate määruste järele ei omanda uus maade waldaja maa ja rahwa kohta mitte seaduslikku riiklist ülewõimu, waid ainult wõimu ja woli maad ajutiselt walitseda. Senini maksusel olnud endine riigiwõim ei kao okupeerimise läbi jäädawalt, waid läheb teise kätte üle okupeerimise ajaks. Kas ütleb wäimaks endine wõim end lõpulikult okupeerija kasuks maast lahti wõi mitte, seda öeldakse

harilikult lõpulikul rahutegemisel. Mis-
sugune aga oli meie maa riikline võim,
mida sakslased tulid vahetama?

Sakslased vahetasid enamlasti ja ei
võinud nende dekreete tunnistada. Enam-
lased olid küll kõik Kerenski aegsed asu-
tused üle võtnud, kuid peale nõukogude
midagi uut annud. Nõukogud aga kindlat
ja julget korda ei suutnud sisse seada, sel-
leks oli nende koosseis väga kahtlane
ning maa kuritegijaid täis, mida enamlased
ise hiljuti wabastasid türmidest. Punases
kaardiväes tegutsesid wiimased isegi
awallikkude korrahoidjatena. Tallinna lin-
na miilitsat juhtis mingisugune kolmeliik-
meline komitee, nähtus, mis korrahoid-
mise korporatsiooni tegutsemise ja juhti-
mise tehnikas ülepea ebaloomulik. Mõis-
tagi, et sellepärast rahuliku kodaniku ees
üles kerkis kõige pealt isikliku julgeoleku
küsimus täies suuruses, waatamata muu-
de elutarwiduste peale.

Okupeerija käes on tegelik võim ja
tema toimetab oma heaksarvamise järele,
kusjuures peetakse silmis maa iseäraldusi
ja kohalisi tarwidusi ainult niipalju, kui
seks pole takistusi ega raskusi. Maawa-
litsemise korraldused hakkasid just üle-
malettetoodud silhis liikuma. Okupatsioon
sai rewolutsiooni läbi katkestatud Wene
keiserriigi võimu edasiwiimise katseks
Saksa keisri all.

Muidugi tõi Saksa sõjawäe maaletulek
kõige pealt kaasa kõiki meie 1905. a. saa-
dik tuntud sõjalisi kitsendusi. Ülemvõim
läks sõjawõimude kätte. Kõik muud maa-
walitsemise ametid pidid saama otseku
sõjawäe ülemuste sõjaaegseteks organi-
deks.

Et maawalitsemist kergendada, jagati
see kahte korpuse ringkonda: Põhja-Ees-
tis 68., Lõuna-Eestis 60. korpuse piirkon-
da. Põhja-Eesti korpuse alla käisid kõik
neli endise Tallinnamaa maakonda, Lõu-
na-Eesti alla kuulusid neli endise Liwi-
maa maakonda. Saaremaa ühes teiste
saartega sünnitas iseseiswa kubermangu
ja pidi tulewasest Wenemaast jäädawalt
lahutatama. Nii võib okupatsiooni, kui
seesuguse peale waadata üksi Põhja- ja
Lõuna-Eestis.

Armee kindralkomando jättis politsei-
korralduse koha peal korpuste komandöö-
ride hooleks ning piirdus üksi üldiste mää-
ruste andmisega. Muidugi ei teinud seda
üks kindralkomando staab: seks oli abiks
kutsutud iseäraline nõukogu maaelanikku-

dest, peajasjalikult aadelist, keda ustawaks
peeti jõukuse ja meeleolu tõttu. Maa-
walitsemise korralduste wäljakuulutami-
seks hakati esiteks armee peakorteris, siis
Tallinnas wälja andma „Befehls- und Ver-
ordnungsblatt'i“, milline ilmus ühes lisaga
15 numbris. Suurem osa selles lehes ilmu-
nud määrusi kannab armee kindralkoman-
do, wäiksem osa aga Tallinnas tuttawaks
saanud 68. korpuse komandööri, waba-
härra v. Seckendorffi allkirju. Neist on
mõned määrused (rahaasjanduses) weel
praegugi makswad.

Juba alguses selgus, et uus võim ühtegi
selle walitsuse orgaani ega ametkohta ei
tunnistanud, mida ta ära wahetanud. Nii
läksid mööda mõned nädalad, kus kõik
ametkohad täitsa seisid, olgugi et nad
Saksa wägede poolt üle wõetud. Mõned
neist hakkasid töötama warsti, teised su-
wel, kolmanda sätisel. Kõiki asju aja-
sid nii maal, kui linnas Saksa komendan-
tuurid.

Üheks esimeseks alaks, mida okupat-
sioon kõige tõsidusega ja õige ruttu kor-
raldama hakkas, oli politsei korraldus.
Maale oli tarwis anda kõige elementaar-
sam tarwidus, isiklise julgeoleku tunne, ja
see ei lasknud end kaua oodata. Seal, kus
Saksa wägi kord läbi läinud, seati sisse
ajutine „Militärpolizeistelle“, ning need
ajasid nii kaelakohtulisi kui ka tsiwiilasi,
nõnda kuidas soldatimeeled seda oskasid.
Ja kaebtusi oli palju, sest sakslaste eest
olid igalpool korratumad Wene soldatite
parwed taganenud ning need maal waras-
tanud ja riisunud, nii palju kui suutnud.
„Militärpolizeistelle“ saatis omalt poolt
wälja 3—4-mehelisi sõjawäe patrullisid,
kes warustatud walgete käesidemetega
(2 tähega „M. P.“). Nagu teistelgi wägedel,
oli ka sakslastel kaasas oma sõjawäe was-
tuluure osakond, niinimetatud „Feldpoli-
zei“. Seda juhatasid Saksa ohwitserid
ning wälisteks tegelasteks olid sõjawäela-
sed, kuna tal muidugi arwukas sisemine
agentuur ei puudunud. Feldpolizei ajas
poliitilisi asju, tagakiusates Saksa võimu
ja Saksa sõjawäe wastaseid. Enamlaste
tegewus, punakaartlaste hirmuteod, wan-
gistamine, kohtu alla andmine, selle ot-
suste täidesaatmine ja poliitikategelaste
maalt wäljasaatmine käis Feldpolizei alla
ning seda kodanlise politsei kätte ei antud.
Peale muu toimetas Feldpolizei ka Eesti
iseseiswuse poolehoidjate asjus eeluuri-
misi, kuna okupatsiooni võim selle kui

POLITSEINIKUD!

Teie amet on mitmesuguste hädasohtudega seotud, sellepärast mõtelge õigel ajal oma elu ja varanduse kinnitamise peale!

Eestimaa kinnitus A.-S., „Eka“

Tallinn, Pikk tän. 6, omas majas. Kõnetr. 12-59 & 22-14.

Kõige suurem kodumaa kinnitusselts.

Aktiakapitaal ja tagavarad üle 45.000.000 Emk.

Korralik ja kiire kahjutasumine.

TULE-, KLAASI-, VEO- JA

ÖNNETUSJUHUSTE KINNITUSED,
ELUKINNITUSED KULDKROONIDES

kuni 1.000.— kuldkrooni ka ilma arstiise järeelvaatusega.

Suremine on iseenesest mõistetav, oma elu kinnitamine peaks samuti iseenesest mõistetav olema.

poliitiliste wastaste tegutsemise peale vaatatas.

Waadates ligemalt „Befehls- und Verordnungsblattis“ väljaantud määrusi, leiame, et need sisuliselt kõik sarnased, mida politseiline maavalitsemise kord ikka tarvitab. Siin on kõigepealt isikutunnistuste (niinimetatud näpupasside) väljaandmise ja tarvitamise, laskeriistade kandmise, weoabinõude tarvitamise, ajalehtede väljaandmise, koosolekute pidamise, lendlehtede laialilaotamise, rahaasjanduse, alkoholi valmistamise ja tarvitamise, walletheadete edasiandmise j. t. määrused. Üks esimestest käskudest nimetatud lehes oli kõikide enamlaste poolt väljaantud dekreetide täieline tühjaks tunnistamine. Paljud õige tähtsaj määrused ja käsud kuulutati välja lihtsate nurgakuulutuste kaudu.

Kodanlistest asutustest tuli organiseerimisele kõigepealt linnade politsei, eestikäti Tallinnas, sest jooksew asjaajamine nõudis sellekohast ametkonda, kuna ju sõjawäe politsei ei wõinud kauemaks ajaks selle asetäitjaks jääda. Sellepärast peeti juba nädal peale Saksa wägede tulekut Wiru tän. nr. 6 välispolitsei uuesti jalu-

leseadmise koosolek, kuna see töö õigus-teadlase Gableri kätte anti. Sealjuures selgus, et wastuwõetawateks üksj politsei praktikas wilunud ja hästi distsiplineeritud isikuid loeti ja neid oli üksj Wene tsaa-ri ajast olemas; neile anti seepärast ka eesõigus. Kuna wiimased aasta eest ülekohtusel wiisil ametid kaotanud, siis oli asi sellest küljest küll õigustatud. Kuid siinjuures kordus ühtlasi ka Wene ajast tuntud wiga: kohaliste keelte tundmist ei peetud tähtsaks ning seega ignoreeriti Eesti seltskonda.

Uus politsei nimetati kodanliseks politseiks (Bürgerpolizei). Tema ainumaks väliseks tundemärgiks oli walge side pahemal warukal tähtedega „B. P.“. Et käesideme kandmisega ei tuleks ette eksi- arwamisi, oli kõigil teistel eraisikutel nii üksikute isikutena, kui ka seltside ja ühi- suste liikmetena, walge käesideme kand- mine üldse keelatud.

Politseiametnikkude nimetusteks wõeti samased, nagu need umbes saja aasta eest olid Tallinnas tarvitusel. Jaoskonna ülem nimetati jaoskonna eestseisjaks (Bezirks- vorsteher), tema abiline — jaoskonna eest- seisja abiks (Bezirksvorstehergehilfe).

Präegune raiooni ülem nimetati jaoskonna ülewaatajaks (Revieraufseher) ja wahi-pöstit seise w linnawaht Saksa eeskujul „Schutzmann'iks“. Need nimetused ei kestnud kaua: A. O. K. 8. käsul 3. juulist 1918. a. nimetati jaoskonna eestseisja poliitseikomissariks, tema abiline üle w wahtmeistriks (Oberwachtmeister) ja senine jaoskonna ülewaataja wahtmeistriks. Wiimased nimetused kestsid kuni okupatsiooni aja lõpuni.

Jaoskondade ametnikkude wäliseks tundemärgiks oli, nagu öeldud, walge käeside ühes tähtedega „B. P.“, millel all paksud mustad jooned: komissaril kolm, üle w wahtmeistril kaks, wahtmeistril üks, kuna linnawahtide käesidemed olid ilma joon-tõeta. Ametite ümbernimetusega kaotati käesidemed ning wälispolitsei tundemärgiks seati preisilaadilised mütsid. Sõjariistadeks anti eraisikutelt ärakorjatud rewolwrid ning „Schutzmann'idele“ peale selle külmaks sõjariistaks metalltupetega täägid. Muu riietus oli eraomandus ning peale mütside meeskondade ühelaadiliselt riietamisel kaugemale ei saadud.

Tallinna linna kõrgemaks administraatoriks oli linnapäälilik, kes allus otsekohe kindralkomandole ning nõuandwaks isikuks ka linna omawalitsuses. Et poliitsea-sjandus oli üheks administratsiooni tähtsamaks alaks, siis juhtis selle distsiplinaar-õiguslist külge linnapääliliku iseäraline abiline. Tegelik linna poliitsei ülem nimetati poliitsei direktoriks, tema abiline poliitsei inspektoriks. Peale mütside nemad muud wälis wormi ei kannud.

Ärew aeg ja kuritegewuse suur kaswamine nõudsid erilist kriminaalpolitseid ning sama aasta kewadel hakkas töötama kriminaalosakond. Linnapolitseile alludes, nimetati selle juhataja kriminaalkomissariks.

Kodanlise poliitsei seisukord ei olnud kiiduwäärt, rahullikuks tegutsemiseks oli ümbrus liig pimestatud Wenemaa rewolutsioonist ja rahwamass wabaduse ärawõtjate wastu liig waenuline. Sellepärast toetati esiotsa peajasjalikult sõjalise jõu peale ja hoiti igapidi poliitikasse segamise eest. Katsuti asuda seisukohale, et igapäewane elu küllalt esile toob igapäewaseid puhtõiguslisi küsimusi, mille õiglane lahendus kõik jõu ära tarwitab, waatamata selle peale, missugune on maa lõpulik saatus.

Endiste Wene kreisiülemate (1916 a.

saadik ispräwnikuteks ümber nimetatud) asemele seati maakondadesse administratsiooni esitajateks Saksa ohwitserid kreisipäälikuteks (Kreishauptmann). Sõjawäelaste asetamist administratsiooni etteotsa põhjendati sõjaaegsete seaduste nõuetega. Kreisipäälikud allusid otsekohe korpuste komandodele, said neilt käsked ja juhatusi. Et aga siiski ohwitserid maawalitsemises enam kompetentsed oleksid, seati neile nõuandjateks („Beirat'ideks“) kohalised mõisnikud, keda seks otstarbeks kreisipäälikud ise kindralkomandodele kinnitamiseks ette panid. Nõuandjate wõim wõis üksi palja nõuandmisega piirduda, sest otsustajateks jäid ikkagi maakonna päälikud ise. Maakonna päälikutele allus poliitsea-sjandus, maakonnawalitsus, toitlus, põllutöö ja rekwiisitsioonid. Et aga maa juba ilmasõja ja enamlaste aegus toiduainetest lagedaks tehtud, siis tundus ikka uute ja uute nõudmiste täitmine wäga koormawana ja raske.

Terwe poliitsei organiseerimine kõige kõrgemast ametist kõige madalamani sündis kindlas Saksa orientatsioonis ja waimus. Maakonna päälikule järgnewaks ametüksuseks oli niinimetatud ametkond (Amtsbezirk), eesotsas ameteestseisjaga. Kõige pealt paistis silma nende rohkus, mis näitab, kui suure hoolega poliitsei wõim aadeli kätte koondati. Kuna näit. Wene ajal Harjumaa 3 noorema abilise jaoskonda jagunes, tuli siia ametkondi nüüd terwelt 8 tükki, igas ametkonnas paar kihelkonda. Muidu jäi ametieestseisja wõimupiir pea endiseks, kuigi segatult mõnede uute tähtsuseta lisandustega ja tegelikult oli ametieestseisja waheastmeks kreisipääliliku ja endale alluwate maapolitseinikkude wahel. Kuna ametieestseisjateks määrati ainult kohalikud mõisnikud, siis ei olnud neil kindlat kantselei kohta ja need asusid nende mõisates; ametieestseisjate määramine sündis kindralkomando poolt, maakonna pääliliku ettepanekul.

Ametieestseisjatele järgnesid nende otsekohesed alamad teenijad — maapolitseinikud (Landespolizisten), iga walla peale üks, keda ametieestseisjad wastu wõtsid ja maakonna päälikule kinnitamiseks ette panid. Et wiimastel sõja-aastatel Saksa keele kõnelemise ja saksakeelse kirjanduse tagakiusamine wäga moodis oli, siis oli alamate teenijate keeleteoskamise puu-

dullik ning kõik protokollid seati kokku ja asju aeti alamates astmetes Eesti keeles. Kõigi järele võis aga otsustada, et Eesti keelt ainult ajutiselt rahwuste lepitamiseks lubati ning et ta okupatsiooni edasikestwusel samale astmele oleks surutud, nagu teda tsaari aeg lahkudes jätnud. Üldse aga kulutati politsei korralduse peale väga palju energiat, sest politsei oli „Saksamaal kõikidest muudest ametkondadest kõige kõrgemal“.

8. aug. 1918. aastal kuulutas 8-da armee kindralkomando, et nüüdsest peale sõjawäelaste kodanline walitsus lõppenud ning kõik walitsemisasjad Eestimaa provintsiaalwalitsusele üle on antud, sellepärast tulewad kõik teadaanded ja palwed edaspidi otseteed sinna üle anda. Seega oli loodud Tallinnamaale uus, umbes weneaegne kubermanguwalitsuse taoline asutus ja sakslased ruttasid sellega õieti, sest kõiksugu kaebtusi kogus warsti määratu hulka (mitukümmend tuhat), mis nõudsid administratiivset otsustamist.

Õige tähtsaid korraldusi tegid sõjawäe komendantuurid, nii seisid nende kontrolli all sõit teedel, peaasjalikult raudteedel. Küll oli juba Wene wõimude poolt kindluse piirkonnas mitmele poole ilma komandandi staabi loata sissesõit keelatud (Baltiski linn, Naissaar), kuid sakslased keelasid raudteedel, ilma sellekohase loata, iga-suguse sõidu. Elanikkudele näis see kitsendus raske ja tülikas olewat ning selle üle nuriseti väga palju.

Saksamaa linnade eeskujul määrati kindlaks ka Tallinnas politseitund ja selle pidamist nõuti väga waljult. Pärast tähendatud aega oli lubatud üksi sellekohase kirjaliku tunnistusega wäljas wiibida, mida jagati wälja komendantuurist haiguse ehk mõne muu tõsise häda juhtumisel. Kõik sarnased määrused olid tõsiselt raske ja väga tülikad kanda, kuid sõjawõim järele ei annud ja pidi kätte saama, mida soovis. Sisemised suuremad korratused jäid tulemata ning kuna aasta ennem 1. mai puhul kõik kohad enamlaste üleskutsetest laenetasid, puudusid need seekord täiesti.

Kui waadata Saksa wägede tulekut üldse, kui korraloojaid, siis oli nende terve ilmunine ise-sugune politseiline aktsioon, mis meie maa saatuses möödapääsemata järgmistel põhjustel. Kauaaegne Wene walitsuse all wiibimine ja ilmasõja päewad olid kahtlemata meie rahwa hin-

geelu peale pitsari wajutanud: arwati, et meie maa saatuse on Wenemaaga lahutamata. Seda warem wenestajate poolt laialilaotatud mõttewiisi hakkasid logelegad Wene wäeosad oma moodi kultiwäärina ning leidsid järelehaigutamist Eesti enamlastelt. Kuju nüüd 15. now. 1917 a. maapäew end kõrgema wõimu esitajaks kuulutas ja kõige tooremal wiisil laiali aeti, siis nähti, et ilma wõõra abita meie ise maad ei suuda puhastada ning selle ülesande täitsid Saksa wäed.

Sedamööda, kuidas nüüd wäeliin Narowa jõe ja Pihkwa linna poole edasi nihkus, hakkas maal põhjalik punakaartlaste salkade ja nende tegewuse likwideerimine, millest kõnelemine ainest kõrwale wiiks.

Tallinna komendantuur kuulutas siis ka, et kõik need, kes Eestimaalt soowiwad Wenemaale rännata, sinna raudteel priisõidu saawad, olgu isik mis tahtes rahwusest wõi kodakondsusest. Ja tahtjaid oli palju. Arasõitudeks seati iga paari päewa tagant priirong walimis, milleks sõitjaid registreeriti ning rong kihutas rongi peale üle Narowa, kes oma saatuse enamlusega jäädawalt sidunud. Raske on sarnasel wiisil maalt lahkunute arwu kindlaks teha, kuid nende arw oli igatahes mõni hea tuhat.

Tõsised silmapilgud nõuawad tõsist meeoleolu. 1918 a. puhastustöö oli tähtis ka sellepolest, et ta terwendas rahwahulkade mõttewiisi ja wõimaldas seega kaudsel, raske teel oma jalgele püstitõusmist.

Wäga iseloomulik oli ka järgmine nähtus. Wiimased päewad enne sakslaste tulekut pragises Tallinn ööd ja päewad püssipaukudest ja sellel ei näinud lõppu olewat. Paugutas, kes suutis, oli ju kroonu püssa ja laskematerjaali lugemata hulgaga punakaartlastele wälja jagatud. Laskmise pragin wakis sakslaste tulekuga täiesti, tänawatel wõis liikuda kui kirikus. Selle asemel hakati aga leidma küll hoo-widest, küll põõningutelt, küll kraawidest, prügikastidest ja mujalt peidetud kohtadest lugemata arwul laskeriistu ja laskemoona, mida põgenejad maha wisanud. Kuid awalikult weel elumaju läbi ei otsitud. Kuid ka see tuli ning seks andis järgmine asjaolu põhjust.

5. okt. 1918 a. kell 6 õhtul läksid Tallinnas Kopli tän. nr. 24 all asuwad seitse elumaja korraga põlema ning põlesid ka maa-

ni maha, jättes peawarjuta üle 70 perekonna inimesi. Kui tuletõrjujad tulid kustutama hakkasid, tõusis leekides kange püssipadrunit ja käsigranaatide lõhkemise pragin, mis tulele liginemise elukar-detawaks tegi ja mõndagi haawas. See näitas, et majadesse keelust hoolimata ometi rohkesti laskematerjali oli peidetud ja et ärapeitmise otstarbe teadmata. Warsti wõeti linnas üldine läbiotsimine

ette. See andis wõrdlemisi wähe tagajärgi, selle wastu aga leiti pärast läbiotsimisi jälle sagedamini sinna ja tänna wisatud püssa ja padroneid.

Okupatsiooni aeg oli wäga lühike ja tema korraldused kadusid ühes temaga. Selle aja määrusi ja korraldusi wõib waa-delda kui kroonikat, ajalooliste perspektiivide jaoks on ta alles liig lähedal.

Wõõra riigi kodanikud Greekamaal.

Uus seaduseelnõu.

Greekamaal on sise- ja wälisministrite poolt seadusprojekt wälja töötatud, mis rahwuskogule hiljuti kinnitamiseks ette pandi ja mis käsitab wõõraste riikide kodanikkude sissesõidu ja elamisluba küsimusi.

Eelnõu, mis umbes samasugustel alustel kokku seatud, nagu teisedki Lääne-Euroopa riikide poolt maksma pandud wastawad seadused, põhjeneb siiski peasjalikult 1919 a. „Alien Restriction Act'ile“ ja Prantsusmaa dekreetidele 2. ja 20. aprillist 1917 aastast. Eelnõu astub peale wastuwõtmist parlamendi poolt jõusse: kolm kuud peale kinnitamist Greekamaal elutsewate wäljamaalaste kohta ja otsekohe teiste wäljamaalaste suhtes.

Arwesse wõttes seda, et kõik wäljamaa kodanikud, kes wõõral maal teise riigi külalised on, selle eest ka teatawaiid kohustusi peawad kandma, peawad kõik wäljamaalased wastawates asutustes omale erilisi isikutunnistusi muretsema, mis oma maa kodanikkude passide aset täidawad, näit. teise korteri üleminekul jne. Kõik Greekamaale sissesõitwad reisijad saawad arstliselt järele waadatud ja on kohustatud majandusministeeriumi tööosakonnast peatusloa wõtma, millega tühtlasi kinnitatakse, et nemad soowiwad Greekamaal tööd teha. Wastasel juhtumisel on wäljamaalane kohustatud tõendusi tooma, et tema teatawa aja jooksul ise oma ülespidamise eest saab hoolitsema. Sellega tahetakse kõige pealt sarnaste isikute sissesõitu ära hoida, kes külgehakkawate

haiguste all põewad ehk kes wõiwad riigi ehk omawalitsustele koormaks muutuda.

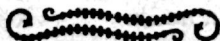
Elamisluba piiräärsetes maakohtades antakse wastawate sõjawõimude poolt ja see kitsendus pannakse maksma sõjanõuete seisukohalt wälja minnes.

Eelnõu 11-es artikkel annab siseministrile õiguse igat wäljamaalast erilise komisjoni informatsioonide põhjal wälja saata, kes Greeka kohtute poolt süüdi mõistetud on ja oma karistuse ära kannud on. Samasugune õigus on siseministril ka nende isikute kohta, kes hädaohhtlikud on makswale awalikule korrale.

Kõne all olewa seaduse määrused ei käi mitte wäljamaalaste kohta alla 15 a. wanaduses, isikute kohta, kes Greekamaale jääwad lühikeseks ajaks (wähem kui 20 päewaks), diplomaatiliste esitajate kohta ning tegewas teenistuses seiswate maa-ja merewäe ohwitseride kohta.

Seaduse läbiwiimiseks moodustatakse siseministeeriumis eriline keskkohw wäljamaalaste liikumise reguleerimiseks ja kontrollseerimiseks, millest ka linnade politseide esitajad osa wõtawad; sellele keskkomiteele antakse muu seas ka õigus wõõrastemajasid, pensionaate jne. kontrollerida.

Mis puutub wäljamaalastesse, kes praegu Greekamaal elawad, siis on seal kõige rohkem inglasi; neile järgnewad türklased, itaallased, wenelased, albaanlased, prantslased, bulgaarlased, sakslased, ameeriklased jne.

Kuritegijate warjunimed.

Kriminaal-komissar Ernst Engelbrecht, Berliinis.

Ajalehtede kohtu- ja politsei uudiste osas leiab lugija tihti teateid warjunimede kohta, mis kuritegijatele on antud ja mis nende poolt tarwitatakse. Kuid hoopis vähem teatakse, et küll kõigil elukutselistel kuritegijatel sarnased warjunimed on ja et nemad kuritegijate keskel enamasti ainult sarnaste nimede all liiguvad. Üsna harva on teistel „ametwendadel“ õiged nimed teada, ja kui nemad teada on, siis ainult kõige kitsamas sõprade ringkonnas.

Warjunimed ripuvad ikka kuritegija isikust ära ja on ühenduses tema endise ametiga, tema minewikuga, tema kommetega ehk tema wälimusega. Ja neil on sellepärast pea alati suur tähtsus kuritegijate ilma ja kõige pealt iga üksiku kuritegija kohta, kellele warjunimi antud. Just harilikul kuritegijal, elukutselisel kuritegijal, on kalduwus oma sõpradele ja teistele kaaslastele warjunimesid anda, mis ruttu elujulisteks muutuvad ja wastawa isiku külge, tihtipeale wastu wiimase tahtmist, eluks ajaks jääwad. Kuigi warjunimed ise suuremalt jaolt kõige ilusamad ei ole, on nemad aga selle eest tabawad. Kõige tarwitatawamad on küll nimetused, mis ühenduses endise ehk wõimaliku praeguse kuritegija elukutsega, nagu, näiteks: „kutsari Paul“, „pagari Kaarel“, „apashide Aadu“, „telliskiwi Eduard“, „kassameister“. Peaaegu sama tihti leiame nimesid, mis kuritegija wälimust iseloomustawad. Kuna järgmised nimed meile kuritegija wälimusest otsekohe ettekujutust annawad: „pikk Lee“, „kõwerjalg“, „küraseer“, „muust August“, „paks Willi“, ei ole nimetused, nagu „apteeker“, „tohter“ jne., mitte kohe arusaadawad. Mõlemad: niihästi „apteeker“, kui ka „tohter“, samuti „sekretäär“ ja „õpetaja“ on hea wälimusega kuritegijate warjunimed, kellel mitte ainult sõrdlemisi puhtad riided, waid ka osaw ja julge ülesastumine. Eriliste kom-

mete ja kuritegija iseloomu peale panewad rõhku sarnased warjunimed, nagu „kraawi Maks“, „napsu Juula“, „kõrtsu Karla“, „kokaiini Frieda“ jne.

Kriminaal-politseinikule omawad warjunimed suure tähtsuse. Iga suurema politseiwalitsuse juures leidub sellepärast eriline warjunimede nimestik, kuhu sisse kantakse kõik ettetulewad warjunimed ühes wastawa isiku õige nimega ja täpse kirjeldusega. Samuti nagu wõib juhtuda, et üks ja sama kuritegija mitu warjunime kannab, on mitmel kuritegijal üks ja sama warjunimi. Sellepärast on wäga tähtis, et ülaltähendatud nimestik wahetpidamata täiendatud saab ja et warjunimesid kandjate kuritegijate isikute kohta alatasa teateid kogutakse. Hoolega peetud warjunimede nimestik wõib kriminaal- ja jälgimispolitseile õige tähtsaks abinõuks olla. Just sellepärast, et isegi kuritegijate keskel kuritegijate õigeid nimesid ei tunta, peab erilist rõhku nende warjunimede peale panema. Ainult tänu sarnaste warjunimede teadmisele, läks nende ridade kirjutajal korda suurema murdwarguse osawõtjaid kindlaks teha ja tabada.

Kuritegijate pere õnnistab warjunimede ga tihti ka oma waenlasi — kriminaal-ametnikke, keda siis ainult warjunimede ga kuritegijate keskel nimetatakse. Enamalt jaolt antakse need nimed kuritegijate waenulikkuse tõttu ja sellepärast on nemad harilikult ikka sellele wastawalt ineditud. Harwa on nemad ametnikkude tege wusega ühenduses, suuremalt osalt ripu wad nemad ära mingisugustest muudest omadustest, mida wastawal ametnikul ei ole olemaski. Nimed, nagu „madude püüd ja“, mis ühele wanemale jälgimistrupi ametnikule antud, ehk „wälk“, mis nime all kuritegijate juures nende ridade kirjutaja tuntud on, tullewad igatahes veel kõige ilusamateks teiste seas lugeda.

Ametlik osa.

Siseministri käsukirjaga 23. XII. m. a. nr. 48 on määratud politsei peawalitsuse ülema abiks Johan Sooman, arwates 23. dets. m. a.

Politsei peawalitsuse ülema käsukiri 19. dets. m. a. nr. 57:

Saaremaa maakonna politsei Orisaare jaoskonna ülema kohuste täitja Wassili Suudla kinnitatakse jaoskonna ülemaks. arwates 16. detsembrist m. a.

1. detsembri mässu tagajärgede likwideerimisel töötas energiliselt kogu Tallin-

na kriminaalpolitsei ametkond, ööd ja päewad walwel olles, läbiotsimisi ja juurdlusi toimetades. Awaldatakse Tallinna kriminaalpolitsei ametkonnale teenistuse nimel tänu.

1. detsembri mässu tekkimise puhul said ruttu koondatud Tallinna linnapolitsei 1-ne, 3. ja Sadama jaoskonnad, mispä-rast kogu tähendatud jaoskondade koos-seisule teenistuse nimel tänu awalda-takse.

1. detsembri mässu tekkimisel näitas Tallinna linnapolitsei ratsareserw, et ta walwel on. Kiirelt löödi suurearwuline pealetungijatesalk, kes warustatud lõhke-ainete, käsigranaatide, püsside ja rewolw-ritega, ägeda tule peale waatamata, kao-tustega tagasi.

Teenistuse nimel awaldatakse ratsa-reserwile ülema Freudenstein'iga ees-otsas tänu südi ülesastumise eest.

Lääne maakonna politsei ülema käsu-kiri 16. detsembrist m. a. nr. 79:

Wabastatakse ametist, omal palwel, po-litsei 16. rajooni ülem Aleksander Ent-mann, arwates 13. detsembrist m. a.

Piiriwalwe walitsuse ülema käskuri 24. dets. m. a. nr. 101:

Kinnitatakse kohtadele peale kordoni ülemaite eksami äraandmist:

Tallinna jaoskonnast:

1) Kunda rajooni walwur rm. Wolde-mar Minner, sama rajooni Malu kor-doni ülemaks, 1. jaan. 1925. a.

2) Sama rajooni, Wainopea kordoni üle-ma k. t. rm. Paul Johnson sama rajoo-ni Lobineeme kordoni ülemaks, 1. jaan. 1925. a.

3) Sama rajooni Toolse kordoni ülema k. t. kapral Nikolai Pagi sama rajooni Wainopea kordoni ülemaks, arwates 1. jaan. 1925. a.

Tallinna jaoskonna Kunda rajooni kor-doni ülema k. t. wan. allohw. Emil Oidermann sõjawäe ühendatud õppe-asutuste allohwitseride kursuse lõpeta-mise puhul, kinnitatakse sama rajooni Toolse kordoni ülemaks, 1. jaan. 1925. a. arwates.

Kohtuministri määrus 30. dets. m. a. nr. 7:

Ts. kp. s. § 296 põhjal („R. T.“ nr. 83/84 — 1924., sead. nr. 59) on määratud Tal-linnas wäljaantaw ajaleht „Waba Maa“ selleks eraajaleheks, milles kohtud 1925. a. kestel ts. kp. s. § 295 järele peawad awaldama sama seaduse §§ 58, 150, 293 ja 726 ettenähtud kuulutusi.

Wäljamaalt.

Hulli linn ja mõrtsukas.

Praegu on Inglismaal huwitaw wõitlus käimas — rahwa meeleolu ja kohtumõist-mise wahel. Hulli linna elanikud seisa-wad ühe surma mõistetud noore inimese eest ja tahawad otsuse täidewiimist, maks-ku mis maksab, takistada. Siseminister aga asub seisukohal, et tänawa tahtmise ees taganeda ei tohi ja et kohtu otsust peab austama ning täide wiima.

Lugu ise on järgmine: 19. nowembril mõisteti keegi 26-aastane maalder Georg Smith surma poomise läbi sellepärast, et tema oma armukese — kolme alaealise lapse ema, kes omast mehest lahutatud on — nende samade laste juuresolekul habemenoga ära tappis. Smith'i juures elas peale naise ja laste weel 82-aastane onu, kelle eest naine hoolt kandis. Smith oli armukade ja arwas, et tema armukesel ka wana onuga mingisugused sidemed on. Kord koju tulles, tekkis Smith'i ja armu-kese wahel äge sõnawahetus, mees ei

suutnud enam ennast taltsutada ja löikas meeletumas wilhas armukese kõri ha-bemenoga läbi. See kuritegu sindis, na-gu öeldud, kolme alaealise lapse juures-olekul ning wiimane asjaolu oli ka põhju-seks, et wannutatud mehed sarnase ot-suse tegid, millele surmanuhtlus pidi järg-nema.

Kuid kohtuotsus ise ei meeldinud su-gugi kodanikkudele, kes hakkasid hallas-tust kurjategija vastu tundma. Mõrt-suka kasuks toodi ette, et tema kuni tap-mise kordasaatamiseni kõige paremas kuul-suses oli ja et tema äritatud olekus te-gutses. Seati armuandmise palwe kokku, mis 86.000 allkirja kandis. Kui palwe mi-nistri poolt tagasi lükati, algasid demon-stratsioonid. Raekojas ja teatris korral-dati protestkoosolekuid, kus wastawad resolutsioonid vastu wõeti. Ähwardati isegi üldise streigiga. Saadeti palwekiri otsekohe kuningale. Üle 10.000 inimese korraldasid protsessiooni, kes umbes kol-me kilomeetri kaugusel olewasse wan-

gimajja pääseda tahtis ja teel kirikulaule laulis. Ainult tugewa politseilise jõu abil suudeti maantee liikumiseks kinni panna ja protsessioonist osawõtjaid sundida tagasi minema. Linnapea on nüüd ühes nelja saadikuga Londoni sõitnud, et weel kord ministriga asja üle läbi rääkida. Wangimaja ise seisab ööd kui päewad tugewa wälise kaitse all, sest Hulli elanikud ei jäta oma päästmiskatseid.

Terwe lugu tuletab weidi keskaega meelega ja wõiks olla muinasjutt, kui ta tõsi poleks.

Jõulud ja Berliini politsei.

Kõigis suurlinnades on wõidud tähele panna, et kesklinnades, s. o. seal, kus koondatud suured kauplused, enne jõulupühi tasku- ja kauplustewargused kohutawal wiisil kaswawad. Muu seas wõttis New-Yorgi kriminaalpolitsei juhataja selle nähtuse ärahoidmiseks läinud pühade eel õige drakoonilise abinõu tarwitusele. Nimelt keelati kõigil kord karistatud isikutel teatawates uulitsates liikuda otsekohese arreteerimise ähwardusel, lubati isegi wastuhakkamisel wastuhakkajaid *maha lasta. Olgugi, et see abinõu õige imelikuna paistis ja et tema üle palju nalja tehti, ilma et keegi tagajärgede sisse oleks uskunud, tuli ilmsiks, et siis, kui juba umbes 3000 retsidiwisti kinni istusid, warguste arw New-Yorgi tsestrumis silmnähtawalt kahanes.*

Berliini politsei sarnast abinõu tarwitusele wõtta ei saanud, kuid wõidelda tuli ja muidugi kõige pealt seal, kus magasiine palju ja kaupasad ning ostujõulisi inimesi rohkesti. Neisse keskkohdadesse paigutati suurendatud politseiposte, saadeti hulk kriminaalametnikke, kellele ülesandeks tehti edasi-tagasi liikudes inimeste kogumiskohtadel, nagu suurte waateakende ees ja trammiseisukohtadel, eriti taskuwaraste järele jälgida. Samuti seisid kriminaalametnikud suurtes kaubamajades, et mitte ainult ostjate järele walwata ja nende seas wanu tuttawaid kauplustewargaid otsida, waid et ka müüjate sõrmede järele walwata. Arreteeritute waraste hulk olla õige suur, suurem kui kunagi enne. Sealjuures on tähele pandud, et muidu väga ausad ja heas kuulsuses seiswad isikud iga kord kiusatusest ei pääse ja niimoodi juhuslisteks kuritegijateks muutuwad. Samuti sõitsid kriminaalametnikud trammides ja autobussides

edasi-tagasi, sest just nende tänowliikumisabinõudes täidawad väga palju tasku- wargaid oma „ametikohuseid“.

Teine Haarmanniada Saksamaal.

Teatawasti oli alles hiljuti üle ilma kuulsaks saanud 20-ne kordse mõrtsuka Haarmanni lugu Hannoveris kohtulikul harutusel ja juba tuleb teade, et samasugune kuritegija — jällegi Saksamaal — analoogiliselt Haarmannile kauemat aega tegutseda wõis, ilma et see oleks wõimude tähelpanu äratanud.

Seekord oli kurbimängu kohaks Sileesia linn Münsterberg. 21. detsembril peale lõunat läks keegi tööta käsitöeline Münsterbergi linnas elutsewa poissmehe Karl Denke juure ja palus omale tööd ehk süüa anda. Denke kutsus töölise oma maija ja palus teda kirja kirjutamisel abiks olla. Tööline, heas lootuses, et waeu eest ka wastawalt tasu saab, istus toas olewa laua juure, et soowitud kirja kirjutada. Sel silmapilgul lõi Denke mingisuguse terawa riistaga töölisele pähe ja haawas wiimast raskelt. Kuid hoop oli liiga nõrk olnud ning tööline suutis üles tõusta ja toast wälja hüpata ning tänowale pääseda. Politseilisel ülekuulamisel selatas haawatu, mis temaga juhtunud, kusjuures tema juttu esialgu ei tahtud tõsiselt wõtta. Denke oli linnas üldiselt tuntud mees, kelle kohta teada oli, et tema pehme, rahulise iseloomuga on ja et tema seltskonnas ei armasta wiibida, sest ajast, kus tema — inflatsiooni ajajärgul — kõik waranduse kaotanud oli. Politsei wõttis siiski lõpuks Denke wahi alla ja teda paigutati eeluurimise wangimajja. Warsti peale arreteerimise poos Denke ennast wangikambri üles. Nüüd hakati esialgu õige tumedana paistwat asja tõsiselt uurima.

Läbiotsimisel leiti Denke majast ja kuurist mitu nõu, milles sissesoolatud liha oli; see liha — seda tegid arstid otsekohe kindlaks — oli inimeste liha. Edaspidisel uurimisel leiti hulk tööliste, eriti käsitöölise dokumente, mis arwamisele wiis, et Denke ka waremalt väga mitmel juhtumisel tööta käsitöölisi oma juure meelitanud on, et neid ära tappa, kusjuures siis liha ühaltähendatud wiisil alles hoiti. Imelikul kombel ei leitud majas konte, nõudes olid ainult wäikesed kondikesed. Arwatakse, et Denke liha söi, sest korte-

riis leiti küpsetatud liha ja majaanikud teadsid rääkida, et Denke tihti kuuris käinud liha toomas. Denke tegewus wõis nähtawasti ainult sellepärast nii kaua

kesta, et tema oma juure ainult rändajaid käsitöölisi kutsus, keda linnas ei tuntud ja kellel tultawaid linnas polnud.

Küsimused ja kostmised.

Nr. 1900. „E. P.“ lugija nr. 250. Küsimus. Kas on need 8—11 astme (eriti 10-da astme) palgasaajad riigiteenijad, kes nende komandeerimise puhul 250 marka päewaraha päewas saawad, õigustatud saama sõidukulused raudteel 2. klassi tariifi järele ühes platskaardi tarwitamise õigusega.

Wastus: Arwesse wõttes, et „riigi-

ametnikkude ametsõitude tasu seaduse“ („R. T.“ nr. 113 — 1921 a.) § 1 märkuses ettenähtud alamteenijate koosseis weel kusagil pole kindlaks määratud, peab igat üksikut juhtumist eraldi otsustama, s. o. kas on keegi alamteenija wõi ametnik, (millest siis 2. wõi 3. kl. tariifi järele tasusaamine ära ripub) otsustab ülemus.

Wäljaandja: Toimetuskomisjon.

Tegew toimetaja: O. Angelus.

Wastutaw toimetaja: E. Maddison.

K u u l u t u s e d.

Tunnustatakse maksusetuks järgmised isikufunnistused:

Laanus, Sergei Johannese p., w. a. Raudteede pol. ülemalt 7. 10. 21 a. nr. 9484. (9794)
 Mets, Arseni Dimitri p., w. a. Narooa wallawal. (9795)
 Luik, Pauline Karli t., w. a. Tall. 1. pol. 5. jsk. nr. 235. (9796)
 Wehnik, Marie Jüri t., w. a. Tall. 1. pol. 4. jsk. 28. 11. 19 a. nr. 568. (9797)
 Goldmann, Miina Jüri t., w. a. Tall. 1. pol. ülemalt. (9798)
 Heinrichsen, Sofie Iwani t., w. a. Tall. 1. pol. 4. jsk. 25. 11. 19 a. nr. 832. (9799)
 Kaasik, Elisabeth Jakobi t., w. a. Tall. 1. pol. 2. jsk. 1920 a. (9800)
 Lukk, Marie Jaani t., w. a. Tall. 1. pol. 2. jsk. 12. 12. 22 a. nr. 1282. (21620)
 Rosenstein, August Otto p., w. a. Hageri wallawal. 6. 6. 24 a. nr. 51/126/276. (22092)
 Frolow, Peeter, nr. 1272. (25013)
 Luptowa, Anna, nr. 708. (25013)
 Amelik, Larion, nr. 246. (25013)
 Tartu, Emeline, nr. 77. (25013)
 Salu, August, nr. 902. (25013)
 Schlenduhowa, Afinja, nr. 1173. (25013)
 Rebane, Jaan. (25013)

Pertschatkina, Olga, nr. 455. (25013)
 Saar, Widrik, nr. 441. (25013)
 Jäetma, Leeni Jaani t., w. a. Paide 1. pol. ülemalt 4. 12. 19 a. nr. 470. (25648)
 Ehrland, Artur Kristjani p., w. a. Kloostri wallawal. 14. 2. 20 a. nr. 669. (25650)
 Pent, Berta Johani t., w. a. Märjamaa wallawal. 4. 7. 22 a. nr. 1309. (29851)
 Kindel, Aleksander Mihkli p., w. a. Kärla wallawal. 1. 10. 20 a. nr. 1052. (29852)
 Gnadeberg, Antonine, Iwani t., w. a. Tall. 1. pol. 2. jsk. 26. 7. 20 a. nr. 7630. (29853)
 Wets, Mart Mardi p., w. a. Keila wallawal. 11. 12. 19 a. nr. 10. (29854)
 Röömer, Johannes Anton Jakobi p., w. a. Keila wallawal. 19. 12. 19 a. nr. 814. (29855)
 Malter, Jakob Karli p., w. a. Keila wallawal. 27. 2. 20 a. nr. 1485. (29856)
 Kütt, Aleksei Mihkli p., w. a. Maasi wallawal. juuni kuus 1924 a. nr. 50. (25977)
 Adamson, Mihkel Jüri p., w. a. Haimre wallawal. 13. 9. 20 a. nr. 577. (25980)
 Rossmann, Johannes Aleksandri p., w. a. Rakwere 1. pol. jsk. 11. 8. 20 a. nr. 5471. (26300)

- Miller, Ernst Jüri p., w. a. Märjamaa wallawal. 12. 4. 20 a. nr. 892. (25981)
 Weidenbaum, Aliide Abrami t., w. a. Rakwere 1. pol. jsk. 1919 a. (26299)
 Raba, Leena Priidu t., w. a. Lihula wallawal. 30. 3. 20 a. nr. 922. (26593)
 Saar, Elfriede Juhani t., w. a. Kohntla wallawal. 22. 10. 21 a. nr. 985. (26772)
 Racheltschik, Samuel Joosepi p., nr. 772. (27351)
 Kruspak, Luise Juhani t. (27352)
 Kruspak, Jaan Mardi p., nr. 25. (27353)
 Ramjalg, Amalie Jaani t. (27354)
 Mannert, Hilda Karli t. (27355)
 Härm, Hilda Jaani t., nr. 3226. (27356)
 Salulm, Adele Jaani t. (27357)
 Hermann, Helene Georgi t. (27358)
 Pöld, Adele Hansu t. (27359)
 Puusepp, Karl Karli p. (27360)
 Waar, Aleksander Siimu p., nr. 944. (27361)
 Mühlwerk, Mathilde Johannese t. (27362)
 Tombach, Sofie Jakobi t., nr. 3706. (27363)
 Kokk, Elwiine Karli t. (27364)
 Eltmann, Gustaw Andrese p. (27365)
 Arro, Elmar Aleksandri p., nr. 1643. (27366)
 Majajas, Johannä Jakobi t. (27367)
 Kriisa, Alwiine Kristiine t. nr. 2695. (27368)
 Meikmann, Rosalie Johannese t. (27369)
 Zuping, Juuli Marie t. (27370)
 Ehmänn, Marie Karli t. (27371)
 Einsild, Richard Mihkli p. (27372)
 Palm, Robert Aleksandri p. (27373)
 Soans, Kristfried Johani p. (27374)
 Durilo, Arthur Danieli p. (27375)
 Noss, Aleksei Timofei p. (27376)
 Kuller, Olga Jüri t. (27377)
 Jõgis, Theodor Tõnise p. (27378)
 Matsow, Peeter Pauli p. (27379)
 Maine, Hanna Markuse t. (27380)
 Kreos, Linda Madise t. (27381)
 Rang, Alwiine Johannese t. (27382)
 Wahter, Johannes Dionisi p. (27383)
 Kals, Otto Hindreku p. (27384)
 Nolk, Jakob Hindreku p. (27385)
 Pikkat, Helene Tõnu t., nr. 1643. (27386)
 Tõnukest, Aleksandra Matwei t. (27387)
 Kalbus, Johannes Mihkli p. (27388)
 Blonberg, Rudolf Tõnise p. (27389)
 Smirnoff, Juuli. (27390)
 Laats, Karl Jaagu p. (27391)
 Esner, Mart Johani p., (27392)
 Esner, Julie Mardi t. (27393)
 Saar, August Jüri p. (27394)
 Hirsweldt, Sinaida Nikolai t. (27395)
 Wiil, Martha Jaani t. (27396)
 Kuk, Elma Gustawi t. (27397)
 Matsar, Pauline Johannese t. (27398)
 Roos, Jakob Theodori p. (27399)
 Smidehelm, Pauline Ado t. (27400)
 Adelbert, Elmar, nr. 1532. (27423)
 Adelbert, Oskar, nr. 128. (27423)
 Mironow, Jaan, nr. 189. (27423)
 Seib, Hans, nr. 220. (27423)
 Kuus, Frants, nr. 277. (27423)
 Weltmann, Lisanna, nr. 103. (27423)
 Hanberg, Adolf, nr. 5178. (27423)
 Weikesaar, Jaan, nr. 8. (27423)
 Weeber, Jaan, nr. 1490. (27423)
 Kütman, Anton, nr. 4774. (27476)
 Kriit, Jüri, nr. 1123. (27477)
 Schmidt, Miina, nr. 832. (27478)
 Klausner, Arwed, nr. 258. (27479)
 Unt, Jaan Jüri p. (27480)
 Süda, Ida Mihkli t., w. a. Tartu 1. pol. 3. jsk. 20. 3. 20 a. nr. 14449. (27549)
 Nemudrow, Lasar Aleksandri p., w. a. Wao wallawal. 1. 11. 21 a. nr. 1943. (27548)
 Kaasik, Aleksander Mihkli p., w. a. Kihelkonna wallawal. mai kuul 1924 a. nr. 953. (27550)
 Suuresaar, Juuli Friedrichi t. (27991)
 Kents, Aleksander Karli p. (27992)
 Taich, Anna Moteli t. (27993)
 Peips, Aliide Jaani t. (27994)
 Teor, Anna Jaani t. (27995)
 Kokaselts, Marie Madise t. (27996)
 Raid, Marie Tõnise t., w. a. Wiljandi maak. pol. 1. jsk. 11. 12. 19 a. nr. 3119. (28045)
 Speer, Helmuth Wiktori p., w. a. Tall. 1. pol. 6. jsk. 4. 9. 24 a. nr. 1915. (28044)
 Pärn, Johannes Jakobi p., w. a. Tori wallawal. 2. 9. 22 a. nr. 206. (28801)
 Sepp, Aleksander Jüri p., w. a. Welise wallawal. 1919 a. (28803)
 Bergmann, Joosep Ado p., w. a. Pajusi wallawal. 28. 12. 19 a. nr. 401. (28805)
 Leht, Hugo Mardi p., w. a. Paiusi wallawal. 30. 11. 20 a. nr. 783. (28806)
 Omel, Paul Tõnu p., w. a. Paiusi wallawal. 30. 12. 19 a. nr. 500. (28807)
 Laos, Jaan Mardi p., w. a. Põltsamaa alewi pol. jsk. 1920 a. (28808)
 Koor, Eweline Jakobi t., w. a. Tall. 1. pol. 1. jsk. 23. 3. 20 a. nr. 9132/9134. (28815)

- Mägi, Anna Juhani t., w. a. Tall. 1. pol. 4. isk. 1919 a. (28816)
- Paju, Hildegard Miralda, w. a. Haljala wallawal. 5. 9. 21 a. nr. 974. (28817)
- Hanson, Ekaterina Andrei t., w. a. Tartu 1. pol. 3. isk. 23. 2. 20 a. nr. 9519. (28820)
- Kompe, Juuli Karli t., w. a. Tall. 1. pol. 4. isk. (28821)
- Michelson, Ernst Hendriku p., w. a. Tall. 1. pol. 2. isk. 30. 3. 20 a. nr. 615. (28822)
- Hermann, Mihkel Hermi p., w. a. Tall. 1. pol. 1. isk. abil. Teliskoplis 23. 2. 20 a. nr. 8283. (28824)
- Ostmeien, Renate Jaani t., w. a. Tall. 1. pol. 4. isk. 3. 2. 23 a. nr. 418. (28825)
- Detlow, August Hansu p., w. a. Tapa alewi pol. ülemalt 1919 a. (28826)
- Sunison, Mart Hansu p., w. a. Seli wallawal. 30. 12. 19 a. nr. 953. (28827)
- Aho, Jaan Priidu p., w. a. Laiksaare wallawal. 20. 12. 19 a. nr. 720. (28828)
- Uibo, Jaak Jaani p., w. a. Laiksaare wallawal. 18. 12. 19 a. nr. 673. (28829)
- Link, Oskar Jakobi p., w. a. Laiksaare wallawal. (28830)
- Ehrmann, Johannes Willemi p., w. a. Tall. 1. pol. 4. isk. (28831)
- Ülgekütt, August Juhani p., w. a. Tall. 1. pol. 4. isk. (28832)
- Ausmees, Marie Kaie t., w. a. Tall. 1. pol. 6. isk. (28833)
- Nella, Jaan Johani p., w. a. Erra wallawal. 13. 12. 19 a. nr. 136. (28834)
- Pahka, Johannes Joosepi p., w. a. Erra wallawal. 23. 8. 22 a. nr. 597. (28835)
- Ponn, Liisa Jaani t., w. a. Peningi wallawal. 1920 a. nr. 1203. (28837)
- Indus, Oskar Karli p. (28838)
- Pikkur, Eliise Hendriku t., w. a. Kaerlase wallawal. 11. 10. 21 a. nr. 42. (28839)
- Waldt, August Jüri p., w. a. Juuru wallawal. 21. 1. 20 a. nr. 727.
- Liiw, Anna Priidiku t., w. a. Rapla wallawal. 12. 2. 20 a. nr. 845.
- Gawrilow, Iwan, w. a. Rootowo wallawal. 12. 1. 20 a. nr. 187.
- Nurm, Karl Heinrich Aleksandri p., w. a. Roela wallawal. 15. 12. 19 a. nr. 221.
- Äär, Miili Jakobi t., w. a. Wokka wallawal.
- Prees, Jaan Jüri p., w. a. Rägawere wallawal. 16. 12. 19 a. nr. 151.
- Heimberg, Meinhard Karli p.
- Münter, Jakob Ado p., w. a. Triigi wallawal. 5. 6. 20 a. nr. 1012.
- Allik, Jaan Jüri p., w. a. Triigi wallawal. 16. 8. 20 a. nr. 1234.
- Hindper, Ella Johani t., w. a. Triigi wallawal. 21. 1. 20 a. nr. 669.
- Ehrenwerth, Karl Jüri p., w. a. Triigi wallawal. 31. 12. 20 a. nr. 1394.
- Mänd, Ado Mihkli p., w. a. Tudolinna wallawal. 19. 11. 19 a. nr. 8.
- Kiirolt, Johan Jaani p., isikutunn., w. a. Audru wallawal. 22. 8. 22 a. nr. 615. (28840)
- Uustalu, Gustaw Jaani p., w. a. Kunda wallawal. 16. 12. 19 a. nr. 461. (28841)
- Lootsmann, Therese Jakobi t., w. a. Kunda wallawal. 13. 7. 21 a. nr. 306. (28842)
- Kister, Elisabeth Miili t., w. a. Tall. 1. pol. 5. isk. 1924 a. (28843)
- Uint, Hans Jaagu p., w. a. Karksi wallawal. 4. 5. 21 a. nr. 69. (28844)
- Liiw, Oswald Peetri p., w. a. Pihhla wallawal. 1924 a. (28846)
- Aksberg, Hermine Karli t., w. a. Wiimsi wallawal. nr. 498. (28847)
- Jürgens, Elfriede Gustawi t. (27997)
- Weebel, Johannes Hansu p. (27998)
- Siht, Mart Hansu p. (27999)
- Ebrook, Mihkel Jaani p. (28000)
- Essner, Karl Mardi p., w. a. Rapla wallawal. 5. 1. 22 a. nr. 2983. (28850)
- Tischler, Johannes Aleksandri p., w. a. Kärdla alewiwal. nr. 654. (28851)
- Kertsel, Alwiine Rosalie Aleksandri t., w. a. Tall. 1. pol. 5. isk. 23. 5. 23 a. nr. 807. (28852)
- Weinberg, Helene Jüri t., w. a. 15. 1. 20 a. (28853)
- Rjabinowa, Eugenia Joosepi t., w. a. Tall. 1. pol. ülemalt 1923 a. nr. 982. (28854)
- Lindal, Antonie Reinu t., w. a. Tall. 1. pol. Lasnamäe isk. 1923 a. (28855)
- Armänn, Marie Priidiku t., w. a. Tall. 1. pol. 4. isk. 26. 2. 20 a. nr. 12152. (28856)
- Tammik, Jüri Jaani p., w. a. Nehatu wallawal. (28857)
- Nömborg, Johannes Mardi p., w. a. Tall. 1. pol. 5. isk. nr. 3165. (28858)
- Halmann, Dagmar Aleksandri t., w. a. Tall. 1. pol. 4. isk. 1919 a. nr. 4364. (28859)
- Jans, Mart Jaani p., w. a. Raudteede pol. isk. 1919 a. (28860)
- Eermann, Bernhard Gustawi p., w. a. Warangu wallawal. 1922 a. (28861)
- Jõelet, Liisa Ado t., w. a. Nõmme pol. isk. 1918 a. nr. 1646. (28864)

Walter, Jenny Antoni t., w. a. Jõhwi wallawal. 1919 a. (28866)
 Pöder, Olga Hansu t., w. a. Narwa-Jõesuu pol. jsk. 1921 a. (28867)
 Trasmann, Aliide Mardi t., w. a. Tall. l. pol. 4. jsk. nr. 6652. (28868)
 Wöhrmann, Arnold Joosepi p., w. a. Kaarma-Suure wallawal. 1920 a. nr. 370. (28869)
 Soomann, Artur Joosepi p., w. a. Sadama pol. jsk. 1. 7. 23 a. nr. 141. (28870)
 Pangamägi, Mihkel Ado p., w. a. Tall. l. pol. 4. jsk. 19. 12. 19^a. nr. 3596. (28872)
 Grents, Otto Mardi p., w. a. Talli wallawal. 2. 12. 19 a. nr. 356. (28874)
 Stamberg, Johan Jaani p., w. a. Zooru wallawal. 13. 12. 19 a. nr. 107. (28875)
 Miil, Anni Andrese t., w. a. Tori wallaw. 22. 8. 22 a. nr. 201. (28876)
 Tiik, Mihkel Jaani p., w. a. Tori wallaw. 1. 5. 20 a. nr. 596. (28876)
 Künnapas, Georg Jüri p., w. a. Tori wallawal. 18. 9. 20 a. nr. 769. (28877)
 Lantow, Nikolai Egori p., w. a. Wasknarwa wallawal. 13. 12. 19 a. nr. 312. (28878)
 Mäkk, Helene Willemi t., w. a. Tall. l. pol. 2. jsk. ül. 15. 12. 19 a. nr. 3025. (28880)
 Tusti, Johannes Hansu p., w. a. Kunda wallawal. 20. 2. 23 a. nr. 43/029261. (28881)
 Streiff, Aline, w. a. Pada wallawal. 18. 12. 19 a. nr. 711. (28882)
 Witsut, Fromhold Toomase p., w. a. Küti wallawal. 15. 6. 23 a. nr. 190. (28883)
 Witsut, Ewald Toomase p., w. a. Küti wallawal. 26. 10. 23 a. nr. 248/102199. (28884)
 Aksel, Karl Willemi p., w. a. Nehatu wallawal. 1921 a. (28902)
 Kristal, Melanie Johani t., w. a. Tall. l. pol. 4. jsk. 2. 1. 20 a. nr. 5614. (28908)
 Mikker, Hans Johani p., w. a. Tall. l. pol. 5. jsk. (28904)
 Trei, Jakob Karli p. (28905)
 Pöder, Elfriede-Leontine Jakobi t., w. a. Tall. l. pol. 2. jsk. 13. 10. 21 a. nr. 2682. (28907)
 Baumann, Aleksander Ado p., w. a. Seli wallawal. 9. 12. 19 a. nr. 66. (28908)
 Schiwołowitsch, Larissa Aleksandri t., w. a. Kuresaare pol. jsk. 27. 9. 22 a. nr. 50. (28909)

Ambel, Alfred Jakobi p., w. a. Tall. l. pol. 4. jsk. 4. 5. 20 a. nr. 12804. (28906)
 Sack, Ewdokia Teodori t., w. a. Wana-Antsla wallawal. 1920 a. nr. 1254. (28910)
 Toonwerk, Leopold Kustase p., w. a. pol. peawal. 1919 a. (28915)
 Berner, Ida Georgi t., w. a. Tall. l. pol. 4. jsk. 10. 12. 20 a. nr. 14972. (28916)
 Meresmah, Jaan Jüri p., w. a. Tall. l. pol. 2. jsk. 19. 2. 19 a. nr. 3676. (28917)
 Seffers, Alide Karli t., w. a. Tall. l. pol. 3. jsk. (28918)

Kuulutus.

Harju maakonna politsei Rapla jaoskonna ülem otsib Kohila wallas, laada platsilt leitud raha omanikku.

Leitud raha on hoial nimetatud politsei jaoskonna kantseleis, kust omanik võib seda kätte saada. Kui raha omanik selle järele ei ilmu 23. detsembriks 1925 a., saab leitud rahaga talitatud Balti Erasead. § 739 kohaselt.

Raplas, 23. detsembril 1924 a. Nr. 3918.
 Politsei Rapla jaoskonna ülem:

J. Wiikmann.

HOIATUS!

On juhtumisi kindlaks tehtud, et meie karpides jalanõud on müügile tulnud, mis

mitte meie wabrikus walmistatud,

kuid ostjatele kuritahtlikult meie omadena wälja anud.

Palume meie lugupeetud ostjaid tähelepanna, et iga meie saabas kannab talla (jelengi) peal kaitsemärki

-Naftatööstuse Aktsiaselts „UNION“-

A.-S. BALTI PUUWILLA ja SINDI KALEWI WABRIKUTE LADU

Tallinnas, Suur Karja tänav nr. 13.

Kõnetraat: Juhatus 24-66, üldine 2-41, arweosakond 31-58.

Igasugu pleekimata ja pleegitud puuwilla riide müük.
Kõige täielikum kalewi riide väljavalik, niisama
ka Eesti Niidimanufaktuuri niidid kõigis
numbrites ja värvides.

Müük ainult suurel arwul.

G. SCHEEL & Ko.

Tallinnas.

Asutatud 1884. a.

Toimetab kõiksugu pangaärilisi
transaktsioone.